

ΤΟΥ ΓΚΥ ΝΤΕ ΜΩΠΙΑΣΣΑΝ

Η ΕΞΟΜΟΛΟΓΗΣΙΣ



Μαργαρίτα ντε Θερόλ θ' απέθ ησσε οε λίγο. "Αν και ήτον μονάχα πενήντα έξ χρόνων, φαινόταν τὸ λιγώτερο εξήντα πέντε. Ὀχροτέρα κι' απ' τὰ σινδόνια της, ανέπνεε με δυσκολία κι' ἐκλονίζοταν ἀπὸ ῥίγη φοβερά με τὸ πρόσωπο συσπασμένο και τὸ βλέμμα βλοσυρότατο σὺν τῇ εἰσε φωνῇ κατὰ τὸ φρικασιακὸ.

"Ἡ ἀδελφὴ της Σουζάνα, μεγαλύτερη κατὰ ἔξ χρόνια, ἔκλαιγε γονατισμένη μπροστὰ στὸ κρεββάτι. Πάνω σ' ἓνα μικρὸ τραπέζι πού βρισκόταν μπροστὰ στὸ στρώμα, ήσαν τοποθετημένα δύο ἀναμμένα κεριά, γιατί περιμέναν τὸ πομπὰ πὸ θάδινε τὴν τελευταία κοινοναία.

Τὸ διαμέρισμα εἶχε τὴν ἀπαίσια ἐκείνη ὄχι πὸ ἔχουν τὰ δωμάτια τῶν πεθαμένων, τὴν ὄχι τὸ ἀπελπισμένο ἀποχωρισμοῦ. Μπουκαλάκια κοιτώντουσαν πάνω σὰ ἐπιτάλα, ἀσπρόχρονα στῆς γωνιές, πεταμένα με μιὰ κλατσιὰ ἢ μ' ἓνα σάρωμα τῆς σκουπιάς. Τὰ καθίσματα ἀκατάστατα φαινόντουσαν κι' αὐτὰ τρομασμένα, σὺν νάανω τρέξει σ' ὄλες της διευθύνσεις τοῦ δωματίου. Ὁ φεβερὸς θάνατος ήταν ἐκεῖ, κρυμμένος κι' ἐπεριμένε.

"Ἡ ἱστορία τῶν δύο ἀδελφῶν ήταν συγκινητικὴ. Τὴν ἀναφέραν ἀπὸ καιροῦ. Εἶχε κάνει πολλὰ κάρτια νὰ κλάψουν.

"Ἡ Σουζάνα, ἡ μεγαλύτερη, εἶχε ἀγαπηθῆ τρελλὰ ἓνα καιροῦ ἀπὸ κάποιον νεὸ πὸν ἀγαποῦσε ἐπίσης. Ἀραβωνιαστὴν και δὲν περιμέναν τίποτ' ἄλλο ἀπ' τὴν ἡμέρα τὴν ὀρισμένη γιὰ τὸ συμβόλαιο, ὅταν ὁ Ἐρρίκος ντὲ Σαρπιέρ ἀπέθανε ξαφνικά.

"Ἦταν φοβερώτατη ἡ ἀπελπισία της νέτε κι' ὄρκαστηκε νὰ μὴ παντρευτῆ ποτὲ. Κράτησε τὸ λόγο της. Νεώθηκε στὰ μάθρα πὸ δὲν τὰ ἔβγαλε ποτὲ πιά.

Τότε ἡ μικροτέρα ἀδελφὴ της, ἡ Μαργαρίτα, πὸ ἦταν ἀκόμη δώδεκα χρόνων, ἤθεε ἓνα προῖ νὰ ριφθῆ στὴν ἀρχαλιὰ της μεγάλης, λέγοντας :

Μεγάλη ἀδελφὴ, δὲν θέλω νάσαι δυστυχισμένη. Δὲν θέλω νὰ κλαῖς σ' ὄλη σου τὴ ζωὴ. Δὲν θὰ σ' ἀφήσω ποτὲ! ποτὲ! ποτὲ! Ἐγὼ, ὄχι ὀλιγώτερο, δὲν θὰ παντρευθῶ. Θὰ μείνω κοντὰ σου πάντα, πάντα, πάντα. Ἡ Σουζάνα τὴν φίλησε, συγκινημένη ἀτ' τὴν ἀφοσίωσι αὐτῆ τοῦ παιδιοῦ, μὰ δὲν τὴν πίστεψε.

"Ἀλλὰ ἡ μικρὴ ἐπίσης κράτησε τὸ λόγο της, και μ' ὄλα τὰ παρκαλάκια τῶν γονιῶν της, μ' ὄλες της ἰκεσίες τῆς μεγαλύτερης, δὲν παντρευτηκε ποτὲ. Ἦταν ὄρκαία, πολὺ ὄρκαία. Ἀρνήθηκε οε πολλοὺς νέους πὸ φαινόντουσαν πὸς τὴν ἀγαποῦσαν. Δὲν ἀφῆκε πιά τὴν ἀδελφὴ της.

"Ἐξήσαν μαζί ὄλες τῆς μέρες τῆς ζωῆς των, χωρὶς οὔτε μιὰ φορὰ νὰ χωριστοῦν. Πηγαίναν πάντα πλάι-πλάι, ἀχώρητα ἐνωμένες. Ἀλλὰ ἡ Μαργαρίτα φαινόταν πάντα καταβεβλημένη, λιγώτερο σκυθρωπὴ κι' απ' τὴν μεγαλύτερη, σὺν νὰ τὴν εἶχε συντηρήσῃ ἡ μεγάλη τῆς θυσία. Ἐγῆρασε γρηγορώτερο, κι' ἀσπρίσαν τὰ μαλλιά της σ' ἡλικία τριάντα χρόνων, και συχνὰ ὑπερέποντα, φαινόταν σὺν κτηνημένη ἀπὸ κάποιον ἀγνωστο κακὸ πὸ τὴν κατέτρωγε.

Τώρα θὰ πῆθανε πρῶτη. Δὲν μιλοῦσε ἀπὸ εἰκοσι τέσσαρες ὄρες. Εἶχε πῆ μονάχα κατὰ τὰ χαράγματα : «Πηγαίνετε νὰ ζητήσετε τὸν κ'. Ἐφῆμεριο, ἔρτασε ἡ στιγμή». Εἶχε παρκαμένη κατὰ ἀνάσκελα κι' ἔτρανταζόταν ἀπ' τοὺς σπασμούς, με τὰ χεῖλια σφιγμένα, σὺν νὰ τῆς ἀνεβρίαν ἀπ' τὴν καρδιά λέγοντας φοβερώτατα, χωρὶς νὰ μπορούν νὰ βροῦν, και με τὸ βλέμμα τρελλὸ ἀπ' τὸ φόβο.

"Ἡ ἀδελφὴ της, σπαρκαμένη ἀπὸ λύπη, ἔκλαιγε δυνατὰ με τὸ μέτωπο στὴν ἀκρὰ τοῦ κρεββατιοῦ κι' ἐπανελάμβανε :

— Μαργῶ, φτωχὴ μου Μαργῶ, μικροῦ ἄ μου. Τὴν ἔλεγε πάντα «μικροῦλά μου», ὅπως κι' αὐτὴ τῆ φώναζε πάντα «μεγάλη ἀδελφὴ».

"Ἀκουσθῆκαν βήματα στὴ σκάλα. Ἄνοιξε ἡ πόρτα. Ἐνα παιδάκι φάνηκε ἀκολουθούμενο ἀπ' τὸν γέρο παπὰ, πὸ ἦταν ντυμένος στὰ ἄμφια. Μόλις τὸν εἶδε ἡ ἐτοιμοθάνατη, ἐκάθισε μ' ἓνα τιναγμὸ κι' ἄνοιξε τὰ χεῖλια, ψιθυρίζοντας δύο-τρεις λέξεις.

"Ὁ πατέρ-Σίμος πλησίασε, τῆς πήρε τὸ χεῖρι, τὴν φίλησε στὸ μέτωπο και με μιὰ γλυκιὰ φωνὴ εἶπε :

— Ὁ Θεὸς σὰς συγχρεῖ, παιδί μου... Ἐχετε θάρρος, νὰ ἔρτασε ἡ στιγμή, ὀμιλήστε.

Τότε ἡ Μαργαρίτα, ριγώντας ἀπ' τὸ κεφάλι ὡς τὰ πόδια, και τραντάζοντας ὄλο τὸ κρεββάτι με τῆς νευρικῆς της κινήσεις, ψιθύρισε :

— Κἀθως, μεγάλη ἀδελφὴ, ἄκουσε.

"Ὁ ἱερεὺς ἔκλινε ὡς τὴ Σουζάνα, πάντα σκυμμένη στὸ πὸδι τοῦ κρεββατιοῦ, τὴν σήκωσε, τὴν ἔβαλε νὰ καθῆσῃ σὲ μιὰ πολυθρόνα, και πέργοντας στὸ κάθε χεῖρι τὰ χέρια τῶν δύο ἀδελφῶν. Ἐπῶρθε :

— Κύριε Θεέ μου! Στείλατέ τους τὴν δύναμιν, ῥίψατε ἐπ' αὐ-

τῶν τὴν εὐσπλαχνίαν σας.

Και ἡ Μαργαρίτα ἄρχισε νὰ μιλῇ. Τὰ λόγια της βγαίνουν ἀπ' τὸν λάρυγγα ἓνα-ἓνα, ξηρὰ, ἔξασθενήμένα.

— Συγγνώμην, συγγνώμην, μεγάλη ἀδελφὴ, συγχωρήτέ με. Ὡ ἀν ἤξερες πόσο φοβόμουνα τὴν στιγμή αὐτὴ σ' ὄλη μου τὴ ζωὴ...

"Ἡ Σουζάνα ψιθύρισε μέσα στὰ δάκρυά της :

— Γιὰ πειὸ νὰ οε συγχωρήσω μικρὴ; Μὲν ἀφιερῶθηκες ὄλη, ὄλη ἐθυσιαστικῆς; Ἐσαι ἓνας ἄγγελος.

"Ἀλλὰ ἡ Μαργαρίτα τὴν δέικνε :

— Σώπα, σῶπα! Ἀφῆσε με νὰ πῶ... μὴ με σταματᾶς. Ἐίνας φοβερό... ἀφῆσε με νὰ τὰ πῶ ὄλα... ὦ, τὸ τέλος... Ἄκουσε. Ὁ μᾶσαι τὸν Ἐρρίκο;

"Ἡ Σουζάνα τινάχτηκε κι' ἐκότταξε τὴν ἀδελφὴ της. Ἐκείνη ἐπῶρθεσε :

— Πρέπει νὰ τ' ἀκούσης ὄλα γιὰ νὰ καταλάβης. Ἦμουν δώδεκα χρόνων, τὸ θυμάσαι, δὲν εἶνε ἔτσι; Και ἤμουν χιιδεμένη, ἔκανα ὀ τι ἤθελα!... Ὁμᾶσαι καλὰ πὸς με χάιδεσαν;... Ἄκου... Τὴν πρῶτὴ φορὰ πὸ ἤθεε, εἶχε τὰ παπούτσιά του βερνικωμένα κατέβηκε ἀπ' τ' ἄλλογο, μπροστὰ στὴν ἀβλόπορτα κι' ἐξήγησε συγγνώμην γιὰ τὴ φορεσιά του. Ἐρχόταν νὰ φέρῃ κάποιον εἶδησι στὸν πατέρα. Τὸ θυμάσαι, δὲν εἶν' ἔτσι; Μὴ λές τίποτα... ἄκου... Ὅταν τὸν εἶδα, αἰχμαλωτιστῆκα ὄλη, τόσο ὄμορφο τὸν εὐρίσκα, και στεκόμουν στὸ πὸδι οε μιὰ γωνιά τοῦ σιλονιοῦ, ὄλο τὸ διάστημα πὸ μιλοῦσε. Τὰ παιδιὰ εἶνε παράξενα—και φοβερό... Ὡ ναί... τὸν ἀγάπησα!

Ξανῶθεε πολλῆς φορῆς... τὸν ἔβλεπα μ' ὄλη μου τὴν ψυχὴ. Ἦμουν μεγάλη σ' ἡλικία... και πονηρότερη ἀπ' ὄσο με νομίζαν. Μονάχα αὐτὸν σκεπτόμου. Ψιθύριζα σιγανῶς...

— Ἐρρίκος... Ἐρρίκος ντὲ Σαρπιέρ!

"Κατόπι εἶχαν πῆ πὸς θὰ οε παντρευόταν. Αὐτήθηκα, λυπήθηκα, ὦ μεγάλη ἀδελφὴ... λυπήθηκα τόσο!... Ἐκλαψα τρεῖς νύχτες χωρὶς νὰ κλείσω μάτι. Ἐρχότανε κάθε μέρα τ' ἀπόγεμα, τὸ θυμάσαι δὲν εἶν' ἔτσι; Μὴ λές τίποτα... ἄκου. Τοῦ ἔκανα γλυκίσματα πὸ ἀγαποῦσε πολὺ... με ἄκουρο, βούτιρο και γάλα... Ὡ ἔξω καλὰ πὸς... θάκανα ἀκόμη ὄτι δῆτοσε κι' ἀν ἤθελε. Τὸ καταβρόχθιζε με μιὰ μονάχι μπουκιά, και πὸς ἔπινε ἓνα ποτῆρι κρασί... κι' ὄτερα ἔλεγε : «Ἐίνε ἔξασθεντα... Ὁμᾶσαι πὸς τὸ ἔλεγε αὐτὸ;

"Ζήλευα, ζήλευα... Ἡ στιγμή τοῦ γάμου σου πλησίαζε... Δὲν μέναν πειὰ παρὰ δέκα-πέντε μέρες. Γινόμενον τρελλὴ. Ἐλεγα : Δὲν θὰ παντρευτῆ τὴν Σουζάνα, ὄχι, δὲν τὸ θέλω!... Ἐμένα θὰ παντρευτῆ ὄταν μεγαλώσω... Ποῦ δὲν θάρβρισκα κανένα πὸν νὰ τὸν ἀγαποῦσι τόσο. Ἀλλὰ μιὰ βραδιά, δέκα μέρες πρὸ τοῦ γάμου σας, περπατοῦσε μαζί του μπροστὰ στὸ μέγαρο, στὸ φῶς τοῦ φεγγαριοῦ... κι' ἐκεῖ-κάτω ἀπ' τὴν ἐλάτη, κάτω ἀπ' τὴ μεγάλη ἐλάτη... σ' ἀγκάλιασε σ' ἀγκάλιασε... μεσ' τὸ δικὸ του μπροστῶ... τόσο διάστημα. Τὸ θυμάσαι δὲν εἶν' ἔτσι! Ἦταν πιθανῶς ἡ πρῶτὴ φορὰ— ναί... Ἦσαν τόσο χλωμὴ, ὄταν γύρισε στὸ σολῶνι.

"Σὰς εἶδα : Ἦμουν ἐκεῖ κοντὰ κρυμμένη. Εἶχα μιὰ λύσσα! Ἄν μπορούσα θὰ σὰς σκόζωνα!

"Ἐίπα : Δὲν θὰ παντρευτῆ τὴν Σουζάνα ποτὲ! Δὲν θὰ παντρευτῆ καμμιά! Ὁ ἔμαι πειὸ δυστυχισμένη... Κ' εὐθὺς ἄρχισε νὰ τὸν μισῶ φοβερά.

"Κατόπι ἔξερισε τὸ ἔκανα... ἄκου. Εἶχα δὴ τὸν κηπουρὸ πὸν ἐτοίμαζε κουλ-σῆρα για νὰ σκοτώνη τοὺς σκύλλους τοῦ δρόμου, Ἐσοπασ ἓνα μπουκάλι με μιὰ πέτρα κι' ἔβαλε τὸ κοπανιμένο γυαλὶ μέσα σ' ἓνα κερφι.

"Πῆρα ἀπ' τὴ μ' ἓνα μικρὸ μπουκαλάκι τοῦ φαρμακείου, τὸ κοπάνισα μ' ἓνα σφυρὶ κι' ἔκρουσα τὸ γυαλὶ μέσα στὴ τσέπη μου. Ἦταν μιὰ σκόνη γυαλιστερὴ. Τὴν ἄλλη μέρα ὄταν ἔκανες τὰ γλυκίσματα, τάχισα μ' ἓνα μαχαθὶ κι' ἔβαλα μέσα τὴ σκόνη τοῦ γυαλιοῦ... Ἐφαγε τρία... κι' ἔγῶ ἐπίσης ἔφαγα ἓνα... Πέταξα τὰ ἄλλα ἔξέ μέσα στὴ λίμνη... οἱ δύο κύνιοι πέθαναν μετὰ τρεῖς μέρες... Τὸ θυμάσαι; Ὡ μὴ λές τίποτα... ἄκου... ἄκου. Ἐγὼ μόνη δὲν ἀπέθανα... ἤμουνα ὄμως πᾶτα ἀρρωστὴ... ἄκου. Ἀπέθανε... τὸ ἔξερισε καλὰ... ἄκου, δὲν εἶνε τίποτα αὐτὸ... Ὑστερα... ἀργότερα... πάντα... τὸ φοβερότερο... ἄκου...

"Ἡ ζωὴ μου, ὄλη μου ἡ ζωὴ... τὸ βιάσαστε! Ἐίπα : Δὲν θ' ἀφήσω πιά τὴν ἀδελφὴ μου. Και θὰ τὰ πῶ ὄλα τὴ στιγμή πὸν θὰ πεθάνω.

Νά... μ' ἀπὸ τότε, σκεπτόμουνα πάντα τὴν στιγμή αὐτὴ πὸν θὰ σοῦ τᾶλεγα ὄλα. Νάτη πὸν ἤθεε... Ἐίνε φοβερό... Ὡ... μεγάλη ἀδελφὴ!

Σκεπτόμουνα πάντα, πρῶι και βραδύ, τὴ μέρα και τὴ νύχτα. Πρέπει νὰ τῆς τὰ πῶ ὄλα μιὰ φορὰ. Περίμενα... Τὶ τιμορῶ! Ἐγὼ... μὴ πῆς τίποτα... Τώρα φοβοῦμαι... ὦ φοβοῦμαι! ἀν θὰ τὸν ξαναδῶ, τώρα ἀμέσως, ὄταν θὰ πεθάνω... Νὰ τὸν ξαναδῶ... τὸ σκεπτόμε; Πρῶτὴ ἐγὼ!... Δὲν θὰ τολμοῦνα... θὰ πεθάνω... θέλω



Γονατισμένη ἔκλαιγε.

Ο ΔΙΑΛΟΓΟΣ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΗΣ

Ο ΑΠΙΣΤΟΣ ΣΥΖΥΓΟΣ

[Τ. ὁ Μισέλ Προβέν]

Ροσελέν. (Πενήγνα ετών, δραματικός συγγραφέας και κατακτητής των γυναικείων καρδίων. Είνε διαρκώς ερωτευμένος. Έχει διάφορους περιπετείαι, αλλά επιστρέφει πάντα μετανοιωμένος στην γυναικά του, η όποια τὸν λατρεύει)

Μάρθα Ροσελέν. (Σύζυγός του. Όσοι τὴν γνωρίζουν, τὴν θεωροῦν ὡς μάρτυρα. Μεταχειρίζεται τὸν ἄνδρα τῆς σάν παιδί, και ποτὲ δὲν τοῦ κάμνει τὸ παραμικρὸν παράπονο. Κάτασπρα μαλλιά, πού τὴν γενοῦν πρόδρομα).

Κυρία Ζουρντίλ. (Μία καλή φίλη).  
'Ἡ κυρία Ζουρντίλ εἰσέρχεται εἰς τὸ σαλόνι τῆς Μάρθας και τὴν φιλεῖ εἰς τὰ μᾶγουλα).

Μάρθα. — Μὲ φιλάτε μὲ μεγάλη συμπάθεια σήμερα.  
Κα Ζουρντίλ. — Σὰς φιλῶ, γιατί ἔχω πολλὸν καιρὸ νὰ σὰς ἰδῶ... Και ξέρετε πόσο σὰς ἀγαπῶ...

Μάρθα. (ὄλιγον ἐλεονκίτα). — Ὡ, τὸ ξέρω. Εἰσθε τόσο καλή.  
Κα Ζουρντίλ (κάθεται εἰς μίαν πολυθρόνα). — Ἀχ! ἀγαπητή μου φίλη, δὲν μοῦ λέτε, γύρισε ἀπὸ τὸ ταξίδι τοῦ ὁ Ροσελέν; (Αὐτὴ ἡ ερώτησις γίνεται μὲ μεγάλη περιέργεια).

Μάρθα (μὲ φροκίσματα). — Τὸ ἤξεῖρετε πὸς εἶχε πάει στὴ Μασσαλία; Ἐπαῖξαν ἐκεῖ ἔνα ἔργον του... Ἀπόψε επιστρέφει. Ἐλαβα αὐτὴ τὴ στιγμή ἔνα τηλεγράφημα.

Κα Ζουρντίλ. Ἐπιστρέφει. Τόσο τὸ καλύτερο. Ἐγὼ ἐνόμιζα... (Σπρίγγει τὸ χέρι τῆς Μάρθας). Πὸς σὰς λυποῦμαι.

Μάρθα. Μὰ ἐπὶ τέλος, γιατί νὰ λυπᾶσθε;  
Κα Ζουρντίλ (Κατάπληκτοι). — Γιατί... Ἡ ἀλήθεια εἶνε δι καί νεσθε τόσο ἡσυχῇ, πού δὲν δέχνετε καμμία συζήτηση... Ἐρωτῶ τὸν ἑαυτὸ μου ἂν πρέπει νὰ ταρῶσθαι αὐτὴ τὴν ἡσυχίαν. Ἀλλὰ εἶμαι πραγματικὴ φίλη ἐγὼ πού νομίζω πὸς εἶνε συμφέρον σὰς νὰ μάθετε τὴν ἀλήθειαν. Νὰ μάθετε τί συμβαίνει εἰς βάρους σὰς... Νὰ σὰς τὰ ἐπιῶ;

Μάρθα. Ἦλθατε νὰ μοῦ εἰπῆτε τίποτε;  
Κα Ζουρντίλ. — Δὲν εἶνε καλύτερα νὰ ἀνοίξῃ τὰ μάτια σὰς ἡ καλύτερὴ σας φίλη, παρὰ νὰ μάθετε τὰ συμβαίνοντα ἀπὸ ξένους; Ἐγὼ ἐξ ἄλλου θὰ σὰς παραρηγοῦσω γὰ τὸ κακὸ πού θὰ σὰς κάμω...

Μάρθα. Πρόκειται γὰ τὸν ἄνδρα μου;  
Κα Ζουρντίλ. Λοιπὸν ναί! Ἄν ἀποφασίσαι νὰ σὰς ἀποκαλύψω τὴν ἀλήθειαν, τὸ κάνω ἀπὸ ἀγανάκτησιν. Νὰ φέρεται εἶσι σὲ μίαν γυναικάν σάν ἐσὰς!... Δὲν μπορῶ νὰ τὸ ἀνεχθῶ. (Ἡ Μάρθα εἶνε ἡσυχῇ και δὲν ἀπαντᾷ).

Μάρθα. Ὄταν σκέπτομαι ὅτι... ὁ ἄνδρας σας σὰς ἀπατᾷ και βρῖσκειται τώρα στὴ Μασσαλία μὲ μὲ ἄλλη... Μὲ τὴν κόμισσιν Ἀλόντιαν... Ἐπρεπε νὰ τὸ μάθετε ἀπὸ μένα. Εἶνε ερωτευμένος μαζί της πρὸ τριῶν μηνῶν. Τὸυς εἶδα μὲ τὸ μάτια μου ἔνα βράδου στὸ θέατρο, εἰς ἔνα θεατρεῖο... Κρυφομιλοῦσαν... Εἶνε σκάνδαλον! Κανείς δὲν εἶνε ἀναμάρτητος, ἀγαπητή μου, μὰ ὁ ἄνδρας σας τὸ παρακάνει! Βοὶ μήπως εἶνε μόνον ἡ κόμισσιν Ἀλόντιαν; Διαρκῶς εἶνε ερωτευμένος...

Μάρθα. — Ὁ ἄνδρας μου δὲν μοῦ κρύβει τίποτε. Τοῦ ἔχω δώσει κάθε ἐλευθερίαν... Ὄταν ἔχῃ καμμίαν λήθη, μοῦ ὁμολογεῖ τὰ πάντα. Τὸν ἔχω, ξέρετε, σάν παιδί μου... ἔνα μεγάλο ἀδιόρθωτο παιδί.

Κα Ζουρντίλ. (Ἐπορημένη). — Ὄστε σὰς εἶνε ἀδιόρθωτος... Δὲν νὰ μὲ συγχωρήσῃς. Τὸ θέλω... Δὲν θέλω νὰ πάγω μπροστὰ τοῦ χωρὶς τὴ συγχωρήσῃς... ὁ πέσιτε τῆς νὰ μὲ συγχωρήσῃς... κύριε ἐφημέριε, πέσιτε τῆς... σὰς παρακαλῶ. Δὲν μπορῶ νὰ πεθάνω χωρὶς αὐτὴν...

Ἐσιώπησε... σταμάτησε ἀγορομῶντας... Ἡ Σουζάνα εἶχε κρύψει τὸ πρόσωπό της μὲ τὰ χέρια και δὲν κουνιόταν. Σκεπτόταν ἐκείνην πού θὰ μπορούσε ν' ἀγαπήσῃ τόσο καιρὸ! Τὴ εὐχάριστη ζωὴ πού θὰ εἶχε!... Τὸν ξαναβλέπε μεσα στὸ ἀφαντο παρελθόν, μεσα στὰ παλιὰ περασμένα πού δὲν σβύσαν ποῖ... Ἀγαπητοὶ πεθαμένοι... Πὸς σὰς σκέτουν τὴ καρδιά. Ὡ τὸ φίλημά του. Τὸ μόνο του φίλημα: Τὸ φίλαγε μὲς στὴν ψυχὴ της. Κι ὕστερα πιά τίποτα, τίποτα πὸς ὄλη τῆς τῆ ζωὴ!

Ὁ ἱερεὺς ἀμέσως γύρισε, και μὲ μίαν δυνατὴ φωνή, παλλομένη, φώναξε:

— Δεσποινὶς Σουζάνα ἡ ἀδελφὴ σας πεθαίνει!

Τότε ἡ Σουζάνα, καταβάζοντας τὰ χέρια, εἶδε τὸ ὄμορό πρόσωπό της και πέφτοντας πάνω στὴν ἀδελφὴ, τὴν ἐφίλησε μ' ὄλη τῆς τὴ δυνάμιν πιθυρίζοντας:

— Σὲ συγχωρῶ, σὲ συγχωρῶ, μικρὴ!

ΓΚΥ ΝΤΕ ΜΩΠΑΣΣΑΝ

τὸν ἀγαπᾷτε πειά;  
Μάρθα. — Ἀπατάσθε. Τὸν ἀγαπῶ πολύ.

Κα Ζουρντίλ. — Δὲν ἐνοῶ...  
Μάρθα. — Ποτὲ δὲν θὰ ἐνοήσετε.

Κα Ζουρντίλ. — Ὑπάρχουν περιπτώσεις πού δὲν ταῖς καταλαβαίνει μίαν γυναῖκα καθὼς πρέπει...

Μάρθα. — Κυρία μου...  
Κα Ζουρντίλ. — Μὰ ὁ κόσμος θὰ σὰς καταδικάσῃ.

Μάρθα. — Δὲν μ' ἐνδιαφέρει... Ἀφοῦ δὲν καταδικάζει ἄλλες. Ξέρετε τί λένε γὰ σὰς; Πὸς ἔχετε ἰδιαιτέρην συμπάθειαν στὸν κύριον Ἀλόντιν. Ἀλλὰ βέβαια θὰ εἶνε συκοφαντία...

Κα Ζουρντίλ. — Νομίζω ὅτι πρέπει νὰ σὰς ἀφῆσω. (Σηκώνεται). Ὁρεβουάρ, ἀγαπητὴ μου!

Μαρθα (τὴν συνοδεύει). — Ὁρεβουάρ.  
'Ἡ Μάρθα μῖνει μόνη μὲ τὸ μικρὸ της. Προκίμει τὸν ἄνδρα τῆς μὲ ἀνυπομονοία. Ποῦ και ποῦ κιτῶσι τὸ ρολόι. Εἰς τὰς ὁκτὼ εἰσέρχεται ὁ Ροσελέν. Εἶνε κουρασμένος και μελαγχολικός.

Ροσελέν. (Φιλεῖ τὴν γυναικάν του μὲ ἐνθουσιασμό). — Μάρθα μου!  
Μάρθα. (Μὲ τρυφερότητα). — Εἶσαι κουρασμένος;

Ροσελέν. — Ναί. Θὰ φαίνεται ἴσως ἀπὸ τὸ πρόσωπό μου. Τὸ νοιώθω ἀπὸ τὸν τρόπο, πού μὲ κυττάξεις. Τὴ τὰ θέλεις ἐγγέρασα!

Μάρθα. — Δὲν γέρασες καθόλου...  
Ροσελέν. — Ἀχ, ναί... Ὄταν περῶσθαι κανεὶς τὰ σαράντα...

Μάρθα. — Τί συνέβη; Γιατί φαίνεσαι ἀπογοητευμένος;  
Ροσελέν. — Εἶχα πολλὰς δουλειὰς... Ἡ πρώτη, ἡ παράστασις...

Μάρθα. — Πές μου τὴν ἀλήθειαν.  
Ροσελέν. (Τὴν κυττάει). — Ἐχεις δίκιο, Μάρθα, σοῦ λέω ψέματα ἀπὸ συνήθειαν... Ἐσοῦ πρέπει νὰ τὰ μάθῃς ὅλα...

Μάρθα. — Καὶ ἂν δὲν τὰ μάθαιναθὰ βροσιόταν πάντα καμμίαν φίλην νὰ μὲ εἰδοποιήσῃ. Λοιπὸν, εἶσαι μελαγχολικός... ἐξ αἰτίας τῆς Ἀλόντιαν;

Ροσελέν. — Ναί, ἀλλὰ ὅταν τελείωσαν μετὰς μας... γὰ πάντα. Φέρθηκε τόσο ἀσχημα!

Μάρθα. — Ἐνοῶ... Θέλησε νὰ σ' ἀφήσῃ και ἔτρεξε πρὸς τὴν Μασσαλία. (Ὁ Ροσελέν σιωπᾷ). Γιατί δὲν μοῦ ἀπαντᾷς; Ἀφοῦ τὰ ξέρω ὅλα... και δὲν παραπονοῦμαι...

Ροσελέν. — Φοβοῦμαι μὴ σὲ λυπήσῃ.  
Μάρθα. — Ὄ μὲ λυπήσῃς μόνο ἂν δὲν μὲ θεορῆς; σάν φίλη σου... Λοιπὸν... Σὲ ἔκανε νὰ υποφέρῃς;

Ροσελέν. — Ναί... Τὴν ἀγαπῶσθαι πολύ. Στὴν ἡλικίαν μου ἔνας ἄνδρας ἀγαπᾷ μὲ τὰ ὅλα του... Εἶνε ἡ τελευταία ἀγάπη... Και εἶνε φοιρτὸ νὰ διαβῆς στὰ μάτια μίαν γυναῖκα ὅτι ἐγγέρασε...

Μάρθα (μειδιᾷ). — Γέρασες; Μακάρι νὰ γενοῦσες.

Ροσελέν. — Γιατί;  
Μάρθα. — Δὲν τὸ εὐχομαι γὰ σένα... γὰ μένα ὅμως θὰ εἶνε ἡ μεγαλύτερη εὐτυχία... Ὄ μὲ εἶρω πάλι ὅπως σὲ θέλω, θὰ μὲνης διαρκῶς στὸ σπίτι... Θὰ θέλῃς μεγάλην περιποίησιν και θὰ εἶμαι σάν μητέρα σου... (Μέλγει τὰ πόσια της μαλλιά). Ἐγὼ ἐγγέρασα πρὸ πολλοῦ, ἂν και ἵμαι λίγο νεότερὴ σου στὰ χρόνια.

Ροσελέν (τῆς φιλεῖ τὸ χέρι). — Εἶσαι μίαν ἀγία!

Μάρθα (γαϊδεῖ τρυφερὰ τὰ μαλλιά τοῦ αἰχίονος της). — Και ἐν τούτοις, σ' αὐτὸ τὸ φράσι κεφάλι ἡ ἰδέεξ και οἱ πόθοι δὲν θὰ γερᾶν σου ποτέ. Πάντα θὰ εἶσαι νέος. Ὑπάρχουν ἄνθρωποι ἐβρομῆντα ἐτῶν ποτῶν...

Ροσελέν. — Λοιπὸν ναί, μοῦ μένουν ἀκόμη πολλὰ χρόνια, Μάρθα! Ἀλλὰ αὐτὴ τὴ φορὰ τελείωσε. Δὲν ἔχω διάθεσιν γὰ νέες περιπέτειες. Ἡ ζωὴ μὲ πλῆγους βαθαῖα. Και τότε αισθάνομαι μίαν μεγάλην γαλήνη, εἰδὼ κοντὰ σου... Ἐσοῦ ἔκανες αὐτὸ τὸ θαῦμα!

Μάρθα. — Δὲν εἶνε θαῦμα, φίλε μου. Νομίζεις πὸς ἔξασες. Νομίζεις πὸς μ' ἀγαπᾷς. Αὐτὸ ὅμως...

Ροσελέν. — Δὲν νομίζω, εἶμαι βέβαιος.  
Μάρθα. — Τόσο τὸ καλύτερο...

Ροσελέν. — Αὐτὸ πού αισθάνομαι γὰ σένα εἶνε ἐντελὸς διαφορετικὸ αἰσθημα. Μοῦ εἶσαι ἀπαράτητη στὴ ζωὴ μου. Εἶσαι τὸ ἄστυλον και τὸ καταφύγιόν μου. Ἡ παρηγορία μου γὰ τὴς πίκρας τῆς ζωῆς... Χωρὶς ἐσένα, δὲν θὰ μπορούσα νὰ ζῆσω! (Τὴν κυττάει) Κλαίει Μάρθα;

Μάρθα. — Εἶμαι πολὺ εὐτυχὴς.

Ροσελέν. — Εἶσαι ἡ καλύτερη γυναῖκα πού ἔβγαξε στὸν κόσμο!

Μάρθα. (μὲ κάποια σκὰ μελαγχολίας). — Ἐγὼ; Ναί, ἀλλὰ εἶμαι ἡ γυναικάν σου. Ἴσως θὰ προτιμοῦσαι νὰ ἤμουν ἡ φίλη σου. Τότε θὰ μ' ἀγαποῦσες γὰ πάντα!...

